

STAMMEBLADET

FORENINGEN FOR STAMMERE I DANMARK

NR. 4 AUGUST 1995 20. ÅRGANG.

**UNGDOMSGRUPPEN
VED VERDENSKONGRESSEN**

STAMMEBLADET er medlemsblad for

Foreningen for Stammere i Danmark (FSD),

som har følgende formål:

- at udbrede kendskabet til stammen og stammeres vilkår,
- at udøve en oplysende og rådgivende virksomhed med hensyn til stammens årsager, forebyggelse og behandling,
- at støtte forskning med hensyn til stammen og stammebehandling,
- Varetage stammeres interesser på enhver måde.

Stammebladet udkommer 6 gange om året og næste nummer har deadline den 1. oktober 1995.

Stammebladet redigeres ud fra hvad der formodes at have læsernes interesse. De indlæg der bringes repræsenterer ikke nødvendigvis FSD's synspunkter.

Dette nummer er trykt i 500 eksemplarer hos:
Pan Tryk, Skive

Redaktion: Lene Hansen

Breve og indlæg sendes til:
Lene Hansen
Æblehaven 14
3400 Hillerød

Indlæg **skal** være læselige, og de må meget gerne være skrevet på maskine eller på diskette.

INDHOLD

Nyt fra formanden	side 4
Friluftsseminar	side 5
Program for oktobermødet	side 6
Synliggørelse af stammen og FSD	side 7
Internationalt møde i Danmark	side 8
Overtonesang	side 9
Bowling!	side 10
Arbejdsmarkedsundersøgelse	side 11
Stammen og arbejde	side 13
World Communication '95	side 14
Forskningspolitik	side 17
International Stuttering Association	side 18
Kurset »Mennesket og stammeren«	side 20
Bog anmeldelse	side 22
Litteraturliste	side 23

FRA REDAKTIONEN.

Det var så den sommer og sikken een!!!

Her i efteråret er der to weekender arrangementer, hvor du har mulighed for at møde andre der stammer, både danske og udenlandske stammere, se mere information inde i bladet.

Lene Hansen.

NYT FRA FORMANDEN

Kære medlem

Jeg håber i alle har haft en god sommer og er veloplagte til at tage fat her efter sommerferien.

Jeg har haft en god sommer, idet jeg deltog i årets stammebegivenhed »Den 4. Verdenskongres af folk der stammer« i Sverige, og jeg vil i denne forbindelse ønske et stort **tillykke til ISA (International Stuttering Association)**, som blev etableret lige før starten på verdenskongressen af 25 lande.

En af de ting, det stadigvæk er meget svært at få som stammer, er kvalificeret psykologhjælp, hvis man i det hele taget kan få psykologhjælp. Man er dog inden for undervisningssystemet nogle steder begyndt at tilbyde psykologhjælp.

Hvis man ikke er inden for undervisningssystemet, kan man kun få psykologhjælp, hvis man selv betaler for denne hjælp, hvilket er dyrt med en pris på 400-500 kr. pr. time.

Ganske vist gives der gratis psykologhjælp, men en af betingelserne er, at problemet, der skal behandles for, er indtruffet indenfor de sidste 6 måneder. Under denne kategori vil stammen kun i meget sjældne tilfælde kunne optræde.

Da problemerne, som stammen kan give, ikke bliver mindre jo længere tid, man har stammet, må vi derfor kræve at de gældende regler for gratis psykologhjælp ændres, således at der ingen tidsbegrænsning er.

Med venlig hilsen

Henrik N. Jensen

TILBUD TIL UNGE STAMMERE 15-25 ÅR BOSAT I VIBORG AMT.

Den 29/9 - 1/10 1995 afholdes et friluftsseminar arrangeret af konsulentgruppen, Viborg Amt.

Du vil få mulighed for:

- arbejde med **dine** muligheder
- vise dig dine ægte begrænsninger
- lære dig betydningen af entydige informationer
- på et fælles plan arbejde med:
 - Kontakt
 - Krav
 - Konsekvens
 - Kommunikation
 - Kondition
 - Kropssprog
 - Kompetence
 - Kvalificering
 - Kreativitet
 - Kognition
- komme i forbindelse med amtets talepædagoger, der er ansat til bl.a. at kunne hjælpe dig med at forholde dig fornuftigt til din stammen.

Nærmere informationer/oplysninger får du ved henvendelse til:

Konsulentgruppen v/Hans Rose
Røddingvej 11
8800 Viborg
Tlf. 8667 5088

PROGRAM FOR OKTOBERMØDET

Tid: Lørdag den 28. oktober - søndag den 30. oktober 1995.
Sted: Hotel Cab Inn Scandinavia, Vodroffsvej 55, Frederiksberg.
Telefon 3536 3580.

Årets tema er: **Synliggørelse og 25 års jubilæum** - Hvorledes kan vi udnytte FSD's jubilæum til at synliggøre foreningen og stammeproblematikken?

Lørdag den 28. oktober.

11:30-13:00 Ankomst og frokost.

13:30-14:30 Oplæg til dagens tema ved Per Knudsen.

15:00-15:30 Kaffepause.

15:30-17:00 Gruppediskussion med forskellige temaer efter interesse, f.eks. Ungdomsarbejde, Børnestammen, Behandlingssituationen, FSD på verdenskortet etc.

17:00-18:00 Diskussion af gruppearbejdet og handlingsplaner for at virkeliggøre ideerne.

19:00 Middag og socialt samvær (FSD er vært).

Søndag den 29. oktober.

9:30 - 11:00 Budget for 1996 fremlægges og diskuteres.

Transport:

Hotellet ligger imellem Forum/Radiohuset og Sct. Jørgens sø.

Tog til København H/Vesterport og bus nr. 29 over søen (eller 10 min. gang).

Transportudgifter udover 50 kr. (2. klasse eller egen bil) refunderes.

Overnatning:

Tilmelding er nødvendig.

3 sengsrum: gratis - Dobbeltværelse: kr. 100 - Enkeltværelse: kr. 200.

Overnatning fra fredag til lørdag kan arrangeres.

Tilmelding til overnatning og/eller middag til sekretariatet (telefon, fax, brev) inden den **10. oktober**.

SYNLIGGØRELSE AF STAMMEN OG FSD

Ca. 50.000 mennesker i Danmark stammer. Herudover er der måske 3 til 4 gange så mange, der er berørt af problemet, idet de lever sammen med et barn, en voksen eller en forælder, der stammer. Herudover er der mange perifere kontakter til stammere eller deres nærmeste: pædagoger, lærere, læger, arbejdsgivere, skolekammerater, kolleger etc.

På baggrund af at så mange skulle have et nært kendskab til stammen og dens konsekvenser for den enkelte, er det lidt utroligt, at det fortsat er myter og fordomme, der dominerer folks opfattelser af stammen.

Fordommene og myterne kommer bl.a. til udtryk i film, teater, bøger, fjernsyn m.m.

Er der en stammer med, er han/hun som oftest karakteriseret ved at være lidt dum, nervøs, selvusikker osv. Vi ser det f.eks. også, når arbejdsgivere i en undersøgelse som Dansk Videnscenter for Stammen har lavet, svarer på, hvad de mener stammere kan beskæftige sig med, og hvad de ikke kan.

Og vi ser det i holdningsundersøgelser, hvor selv den nærmeste familie til en stammer beskriver denne i negative vendinger (Journal of Fluency Disorders, 18, 1993 s. 363ff).

Man kan sige uvidenheden blomstrer. Det, det gælder om, er, at erstatte uvidenhed, fordomme og myter med viden. Og det har FSD - undskyld udtrykket - en forbandet pligt til at være med til, også ifølge egen formålsparagraf.

På mødet vil vi derfor diskutere, hvordan vi kan synliggøre stamme-problematikken og hvordan vi kan arbejde på at gøre op med uvidenhed, fordomme og myter.

Igennem et mere **udadvendt informationsarbejde**, oplysningsvirksomhed, PR-arbejde, vil FSD også komme til at synliggøre sig selv, og dermed få flere medlemmer.

I 1996 bliver FSD 25 år. Det vil være en oplagt mulighed at bruge jubilæet til dels at informere om stammen og dens konsekvenser, og dels at markere FSD. Mød derfor op på mødet, og lad os - foreningens medlemmer - finde ud af, hvordan vi kan give FSD en gave, der også sikrer, at FSD bliver 50 år, 75 år...

Per Knudsen

INTERNATIONALT MØDE I DANMARK

I weekenden den 23. - 25. november 1995 afholder ELSA (European League of Stuttering Associations) repræsentantskabsmøde i Danmark nærmere bestemt i Fakse Ladeplads.

Temaet for mødet er »**Stammen og arbejdsmarkedet**«

Der vil komme repræsentanter fra de fleste af de europæiske lande.

Hvis du har lyst til at møde nogle af disse stammere fra andre lande i Europa, vil der blive mulighed for det. Idet FSD parallelt med det europæiske møde afvikler et nationalt weekend-arrangement, temaet for dette vil være det samme som for ELSA-mødet.

Der kommer mere information i næste nummer.

Prisen for deltagelse vil være:

Enkelt værelse kr 200/nat.

Dobbelt værelse kr 100/nat.

Deltagerantallet vil være begrænset.

OVERTONESANG

I sidste nummer af stammebladet fortalte jeg om overtonesang - en ny form for stammebehandling, der ikke tager udgangspunkt i selve stammen, men mere i mennesket som helhed. At få kontakt med sin krop og at få frigjort de psykiske og fysiske energier og få dem til at fungerer som en helhed.

Det har haft så positiv en indvirkning på min stammen, at Jørgen og Henrik nu har indvilget i at lave et kursus specielt for stammere. Det starter her til efteråret. Kurset tager udgangspunkt i kurset »Den kreative Stemme«, blot bliver der lagt mere vægt på de psykologiske faktorer, og da deltagerantallet er sat til max. 8, vil der blive mere tid til den enkelte. Derudover vil der være mulighed for individuel undervisning og terapi hos Henrik og Jørgen under og efter forløbet, hvis der skulle være behov for det.

Kurset vil forløbe på følgende måde: 3 x 2 hverdage plus 10 aftener.

Såfremt der er tilslutning nok, vil der blive afholdt kurser i Aalborg og Århus.

Da Jørgen og Henrik stiller store krav til både sig selv og kursisterne, har de følgende optagelseskriterier:

- 1) En skriftlig formulering af, hvad du ønsker og forventer at arbejde med under kursusforløbet.
Du vil blive optaget på kurset, medmindre de mener sig ude at stand til hjælpe dig via deres undervisning.
- 2) At du er indstillet på at praktisere nogle af øvelserne hjemme, hvilket de ser som en forudsætning for at få det fulde udbytte af kurset.

Er du en af dem, der har lyst at arbejde utraditionelt med din stammen, og har dette vakt din nysgerrighed eller interesse, er du meget velkommen til at henvende dig for yderligere oplysninger til følgende:

Psykoteraapeut Jørgen Aagaard. Tlf. 98 13 25 88 mellem kl. 12 & 13.

Kropsterapeut Henrik Krogh. Tlf. 98 12 05 48 mellem kl. 12 & 13.

Som stammere kan vi vælge at betragte os som forsøgskaniner, men jeg foretrækker at kalde os eksperter, når det gælder stammen og stammebehandling. Derfor er det utrolig vigtigt, at stammere, talepædagoger og terapeuter finder sammen i et godt samarbejde og får efterprøvet nye som gamle behandlingsformer. For mig ligger der en stor udfordring i at gå nye veje, og jeg kan kun håbe på, at mange andre har den samme interesse, så vi kan støtte hinanden og tage aktiv del i udviklingen på tværs af faglige skel.

BOWLING!

Lørdag den 7. oktober 1995.

Lokalforeningen Varde/Blåbjerg/Blåvandshuk afholder igen medlemsaktiviteter for vores dejlige stammebørn med familier!

Denne gang prøver vi at bowle med efterfølgende spisning på Mac. Donalds.

Vi mødes ved Bowlingcentret i Sædding kl. 16.

Tilmelding Jens Jørgensen tlf.: 75 26 03 27.

ARBEJDSMARKEDSUNDERSØGELSE

I dette nummer af Stammebladet er der, til de personlige medlemmer, indlagt et **spørgeskema** om arbejde og stammen. Hvis du stammer og hvis du har gode eller dårlige erfaringer med jobsøgning eller med arbejdsmarkedet i det hele taget, vil vi meget gerne have del i dine erfaringer. Og det kan vi få, hvis du udfylder spørgeskemaet og indsender det til Dansk Videnscenter for Stammen.

Da vi i stammeforeningens kartotek ikke har registreret foreningens personlige medlemmer som stammere eller talepædagoger eller andet, så er der nogle medlemmer, der ikke stammer, der også får spørgeskemaet sammen med Stammebladet. I der ikke stammer, skal naturligvis ikke udfylde skemaet; men I må gerne give det til en stammer, som ikke har fået det.

Dine svar indgår i en undersøgelse som Dansk Videnscenter for Stammen er ved at udføre. Undersøgelsen omfatter **arbejdsgivere og stammere**. Undersøgelsens resultater skal bruges til en oplysningsindsats overfor arbejdsmarkedets parter, arbejdsformidlinger, stammebehandlingssteder, stammere og andre relevante instanser. **Oplysningsindsatsen** skal forhåbentlig gøre det nemmere for folk, der stammer, at få arbejde.

For at oplysningsindsatsen kan blive så god som muligt, er det vigtigt, at så mange stammere som muligt bidrager med deres erfaringer. Det er jo os, der stammer, der har problemerne inde på livet og ved, hvor skoen trykker. Samtidig er vi forskellige, har forskellige oplevelser og kan derfor bidrage med forskellige erfaringer. Så derfor er det **dine erfaringer**, vi har brug for. Og derfor er det vigtigt, at **du** udfylder spørgeskemaet.

Vi vil godt have dig til at oplyse dit navn og adresse når du indsender skemaet - nogle af svarerne bliver nemlig udvalgt til et **interview** (hvis de har lyst), og derfor er det nødvendigt for os at kende dit navn og adresse. Alle besvarelser bliver behandlet anonymt, det er kun projektmedarbejderne, der får dem at se.

Hvis du var blandt dem, der deltog i undersøgelsen i efteråret 1994, er du velkommen til at deltage igen. Der er nemlig en hel del ting i den nye undersøgelse, der er blevet ændret.

Du er meget velkommen til at få flere oplysninger hos projektmedarbejder Hermann Christmann, Bregnevej 10, 9800 Hjørring, tlf. 98 92 79 61, eller hos centerleder Per F. Knudsen, Dansk Videnscenter for Stammen, Emdrupvej 101, 2400 København NV, tlf 39 66 32 32 tryk 2523.

Vi glæder os til at høre fra dig.

Hermann Christmann.

Den svenske stammeforenings udstilling ved Verdenskongressen.

STAMMEN OG ARBEJDE

Kilde: Information nr. 2. juli 1995 fra Det Centrale Handicapråd.

Det Centrale Handicapråd og Socialministeriet vil starte en indsats indenfor rammerne af kampagnen »Det angår os alle« for at sætte fokus på handicappede og arbejdsmarkedet.

Blandt indenfor følgende områder vil der ske initiativer:

- Der vil blive udarbejdet en informationspjece til offentlige og private virksomheder.
- Der vil blive taget initiativ til en styrkelse af samarbejdet mellem AF-systemet, kommunerne og virksomhederne.
- Handicappedes efteruddannelsesmuligheder på bl.a. arbejdsmarkedsuddannelserne vil blive forsøgt forbedret.

Ombudsmanden og fortrinsadgangen

I forlængelse af folketingsbeslutningen om ligebehandling af handicappede i foråret 1993 besluttede Folketingets Ombudsmand i juni 1993 at iværksætte en såkaldt egendrift undersøgelse af fortrinsbekendtgørelsen. Reglerne giver handicappede en fortrinsstilling ved besættelse af offentlige stillinger.

Resultatet af Ombudsmandens undersøgelse foreligger nu, og resultatet er desværre lige så nedslående som frygtet. Ombudsmanden konkluderer, at bekendtgørelsen ofte fejlfortolkes, og at informationsniveauet og kendskabet til reglerne generelt er for dårligt. Ombudsmanden udtaler derfor, at der skal iværksættes en intensiv informationskampagne om reglerne. Ombudsmanden beder desuden om at blive orienteret om evalueringen af handicapkonsulentordningen i AF-regionerne, om hvilke overvejelser ministeriet gør sig om en egentlig indberetningspligt, så offentlige arbejdsgivere forpligter sig til at informere AF-kontorerne om ledige stillinger, og så beder Ombudsmanden endelig om at blive orienteret om, hvilke initiativer Arbejdsministeriet påtænker for at løse de økonomiske og strukturelle barrierer, der er forbundet med handicappedes adgang til arbejdsmarkedet.

Henrik N. Jensen

WORLD COMMUNICATION '95

Den fjerde verdenskongres for folk der stammer blev holdt i år i Linköping i Sverige. Sideløbende med kongressen blev der i år holdt et ungdomsmøde, der var arrangeret af "The European League of Stuttering Associations", også kendt som ELSA.

Men først til selve kongressen! Denne vellykkede kongres fandt som sagt sted i Linköping i Sverige, der var i fuld flora og strålende solskin. Turen derop foregik i en 3. rangs svensk rullende sauna af den slags, der burde have været udskiftet for længe siden - men vi, (Tine Liedicke, Stine Pedersen og undertegnede), kom dog trods alt helskindede til det forjættede Linköping.

Der var fuld fart på kongressen fra første sekund med et tæt pakket og ganske interessant program. På åbningsdagen, onsdag, var der først en problemfri indregistrering og dernæst en lang, men spændende åbningsceremoni, hvor blandt andet alle deltagende lande fik lov at præsentere sig, og der ind imellem få et skud svensk kultur i form af blandt andet folkedans og opera.

Til hver af kongresdagene var der et overordnet tema, og de udvalgte temaer var "Kommunikation", "Forskning og børnestammen" og "Selvhjælp". Ind imellem hovedforedragene var der så workshops, for dem der havde lyst og tid til det.

Den mest omdiskuterede workshop på hele kongressen var **Dave McGuires** "a new method", der går ud på, at man kan holde op med at stamme, hvis man lærer at trække vejret ordentligt!? Dette var der delte meninger om, men det så ud til at virke for nogle. ... (?)

Det førnævnte ungdomsmøde blev holdt på samme tid som workshops'ne, hvorfor vi desværre ikke kunne komme til dem, selv om der var nogen af dem, der lød ret spændende. **Ungdomsmødet** var arrangeret af ELSA, fordi der ikke hidtil har været noget specielt for aldersgruppen 18-30 år, og fordi man gerne ville dels have noget input fra denne aldersgruppe og dels se de folk, der kan komme til at spille en rolle for stammeorganisationerne i fremtiden.

Mødet omhandlede de samme emner som selve kongressen - bortset fra børnestammen - og vi, ca. 30 unge plus observatører, havde nogle spændende diskussioner, hvor vi hørte om forholdene i andre lande og samtidig udvekslede ideer om emnerne. Fra Danmark deltog førnævnte Tine Liedicke, Stine Pedersen og undertegnede. Vi blev på ungdomsmødet enige om at videreformidle, hvad vi nåede frem til, da der i mange lande, inklusive Danmark, er forhold, som kan forbedres betydeligt.

Specielt ved emnet "**Kommunikation**" var folk enige om, at der ikke bliver gjort nok fra stammeforeningernes side for at udbrede kendskabet til stammen. Holland havde for nogle år siden kørt en succesfuld kampagne i aviser, radio og TV, og det, var de fleste enige om, var en ret god måde at gøre det på. Endvidere kunne man lave nogle åbent hus-dage, hvor en berømt stammende person kunne fortælle om sine erfaringer. Vi var også enige om, at det er meget vigtigt at informere lærere om stammen, og at man burde lave mere oplysningsarbejde på skolerne. Endelig kan man selvfølgelig også fortælle sine omgivelser om, hvad stammen er.

Ved emnet "**Forskning**", i dagens anledning ledet af Per Knudsen fra Dansk Videnscenter for Stammen, diskuterede vi, hvor meget og hvordan de nationale stammeforeninger bør støtte forskning. Alle var enige om, at forskning bør støttes, og endvidere bør der være en fast side i stammemagasinerne, hvor man kan se, hvad der er forsket i, og hvor man kan finde materiale om det. Vi snakkede om de forskellige landes indsats mht. forskning, og det viste sig, at der faktisk ikke bliver gjort ret meget i nogle lande - bortset fra Danmark - og den smule, der er, er uorganiseret, således at et eventuelt resultat måske aldrig når frem til de rette. Vi fandt også ud af, at det vil være en særdeles god ide at bytte information og forskningsresultater med andre lande, både for at hjælpe hinanden og de lande, der ikke har råd til at forske selv.

Ved emnet "**Selvhjælp**" diskuterede vi, hvad man bør kunne forvente af en selvhjælpsgruppe. Vi nåede frem til nogenlunde den samme måde en dansk - ihvertfald den jeg har været i - selvhjælpsgruppe kører på. En ny ide var, at man også kunne lave et både nationalt og internationalt net af selvhjælpsgrupper, hvor man så kunne udveksle erfaringer og evt. besøge hinanden. På ungdomsmødet byttede folk adresser for at kunne starte et indtil videre uofficielt (græsrods)samarbejde.

Alt i alt, synes jeg, kan vi takke både den svenske stammeforening og ELSA for et dejligt, interessant, sjovt og lærerigt ungdomsmøde, der har været utroligt givende - ihvertfald for mig.

Kongressen skal ikke have et mindre antal superlativer - lige bortset fra den lidt uheldigt sparsommelige afsluttende festbanket - men jeg kan ellers absolut kun give en kæmpe, ja, endda gigantisk ros til den svenske stammeforening, der har haft et kæmpearbejde med denne verdenskongres.

Det kan absolut anbefales at deltage i sådan en verdenskongres, hvad jeg også håber lidt flere vil gøre næste gang. Næste gang foregår forøvrigt i Sydafrika i 1998, så der skulle være garanti for en spændende tur, hvis nogen skulle være interesseret!?! ...

Per Simonsen

Der var mange der skulle bispises til Verdenskongressen.

SKAL FSD HAVE EN FORSKNINGSPOLITIK?

FSD har ved årsskiftet foretaget en rundspørge til nogle centralt placerede »Stammeinstitutioner« for at høre om de havde aktiviteter indenfor stammeforskning. Af de 10 adspurgte institutioner har 8 svaret og resultatet kan kort sammenfattes i følgende:

Der drives praktisk talt ikke forskning indenfor stammeområdet i Danmark; men der foregår en del udviklingsaktivitet m.v. forskellige steder i landet.

Derfor spørger vi dig, stammer, forældre, pædagog, behandler, forsker m.v.:

Skal der foregå stammeforskning i Danmark?
og i bekræftende fald hvilke?

Når vi spørger er det fordi det jo ikke er givet at de tilgængelige ressourcer udnyttes bedst ved at forske. Måske er det langt mere effektivt at sende behandlere ud i verden hvor de kan suge viden til sig hos »stammeguruer«, eller fremme vidensformidling, eller skabe bedre undervisning/efteruddannelse eller, eller

Men kan vi hente al nødvendig viden i udlandet? Er danskerne ikke noget særligt?

Skriv eller fax din mening til os så den kan indgå i bestyrelsens overvejelser om hvorvidt vi skal have en forskningspolitik. Du må naturligvis gerne skrive det som et indlæg til Stammebladet.

Anders Johansen

Dette indlæg har været bragt i Nyhedsbrevet nr. 8, fra Dansk Videnscenter for Stammen.

INTERNATIONAL STUTTERING ASSOCIATION (ISA)

Det internationale arbejde omkring stammen har fostret endnu en international sammenslutning, International Stuttering Association (ISA).

ISA er en international sammenslutning af foreløbig 25 landes stamme-foreninger.

Planerne om dannelsen af sammenslutningen tog sin begyndelse på den 3. Verdenskongres for mennesker, der stammer i San Fransisco i 1992. Her blev idéen fremlagt, og der var enighed om at nedsætte et udvalg, der bestod af Thomas Krahl fra Tyskland, John Ahlbach fra USA og Shinjo Ito fra Japan.

De tre har siden arbejdet på forberedelserne, herunder udarbejdelse af vedtægter for sammenslutningen, undersøgelse af hvilke lande, der var interesserede i at være med samt udvikling af idéer til, hvad ISA kan arbejde med og hvordan.

Den 25. juli 1995, dagen før åbningen af den 4. Verdenskongres for mennesker, der stammer, blev det konstituerende møde for ISA holdt. Der var deltagere fra Bulgarien, Polen, Estland, Sverige, Island, Finland, Danmark, Tyskland, Belgien, Holland, England, Schweiz, Spanien, Canada, USA, Japan, Iran, New Zealand, Australien og Sydafrika.

Formålet med ISA er at forbedre forholdene for børn, unge og voksne, der stammer, og forældre til børn, der stammer, i alle lande. Formålet søges nået igennem bl.a.: udveksling af idéer og erfaringer med selvhjælp og behandling, forøge samarbejdet og kommunikationen imellem mennesker, der stammer, forældre til børn, der stammer, og behandlere og forskere fra alle grene indenfor stammeområdet, og oplysning til offentligheden om stammen, behandling af stammen, stammens konsekvenser og om de behov og kvaliteter stammere har.

Vedtægtsforslaget blev vedtaget med nogle små ændringer, der mest havde med forholdet til andre internationale sammenslutninger som

European League of Stuttering Associations (ELSA) og International Fluency Association (IFA) at gøre.

Der blev på mødet nedsat tre arbejdsgrupper. Én arbejdsgruppe skulle tage sig af opbygning af en database vedr. stammen og selv-hjælp og opkobling på Internet. Én arbejdsgruppe skulle tage sig af information m.v. i forbindelse med stammen hos børn. Og én arbejdsgruppe skulle arbejde med PR aktiviteter omkring stammen, f.eks. en verdensomspændende stammedag og en årlig stamme-pris til en verdenskendt stammer.

Mødet sluttede af med at vælge Sydafrika som afholder af den 5. Verdenskongres i 1998.

Dette billede (nr.) **skal** vende på hovedet,

Det er sydafrika!

Næste gang, i 1998, vil indgangspartiet se således ud,
da det er i Sydafrika.

Jørgen Olsen og Henrik N. Jensen var begge med på weekender-kurserne som handlede om »Mennesket og Stammeren«. Her bringes deres indlæg.

KURSET »MENNESKET OG STAMMEREN«

Det var et meget smukt sted Peder havde fundet til kurset. Det var en lejrskole; men der var en lang rutebiltur på 2 timer fra Århus før vi nåede frem.

Kurserne havde været annonceret i dagspressen, så halvdelen af deltagerne var nye i FSD regi. Deltagerne kom fra hele landet og der var stor aldersspredning. Det fik vi en hel del god snak om. Vi snakkede også om, hvor forskellig stammeterapi er i Danmark afhængig af hvor man bor.

I første omgang var det slet ikke meningen jeg ville med, men Peder fik mig overtalt. Af erfaring ved jeg at Peder er god til at få kurser til at køre. Det skete også denne gang.

De to kursusledere hed Rita Nordberg (gestaltterapeut) og Terje Nordberg (forfatter og tidligere lærer). De er ret gode til psykoterapi, og de fleste deltagere var begejstrede. Kurset handlede om kommunikation, at blive set og hørt, afspænding, selvtillid og selvværd, om gamle sandheder og budskaber, fantasirejser, handlingslyst eller konfliktangst.

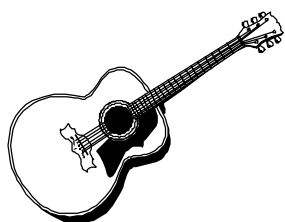
Terje har skrevet flere bøger om motion o.l. De er meget informative. Terje mener, at motion gavner stammebehandling. Her ligger han på linie med nogle talepædagoger, som var ansat ved Taleinstituttet i Hellerup omkring 1932.

Vi fik en liste over bøger, som omhandler emnet. Hvis vi rigtigt skal have noget ud af det, skal det følges op af lignende kurser på den ene eller anden måde.

Det er interessant at se, at det er gavnligt for mandlige stammere, at være gift efter min mening.

Jørgen Olsen.

Vi var 14 personer fra stort set hele landet, der i to weekender 26.-28. maj og 10.-11. juni 1995 drog til Bønnerup Strand for at deltage i kursus med kropsterapeut Rita Nordberg og forfatter, krops-terapeut Terje Nordberg.

Lørdag aften i den sidste weekend underholdt Jesper os med sit guitar-spil, og vi sad ude og havde fællessang indtil myggenne jog os indendørs.

Det var ikke noget ferieophold. Vi startede kl. 9.00 og var først færdig med det faglige stof kl. ca. 22.00. Så vi havde ikke besvær med at sove om natten.

Kurset var en stor oplevelse for mig, idet jeg har oplevet, at jeg har haft det en del bedre med mig selv og mine omgivelser efter kurset.

Jeg vil gerne henlede opmærksomheden på, at man fra det offentlige system gik ind og undersøgte om ikke, der kunne bruges noget af denne behandling og dens syn på stammen, som lå bag dette kursus, nemlig at stammen kun er et symptom på en eller flere hændelser i ens liv.

Til slut vil jeg gerne sige tak til Peder Nielsen, som var initiativtager til at få dette kursusforløb op at køre.

Henrik N. Jensen

BOGANMELDELSE

Forfatter Per Alm (svensk stammer) har udgivet en bog med titlen »Stamning« - om stammens årsager og behandling, og om hvordan man selv kan arbejde med sin stammen.

Bogen er udgivet af forlaget Natur og Kultur med støtte bl.a. fra den Svenske stammeforening.

Bogen er skrevet i et let læseligt sprog.

Per Alm kommer vidt omkring i beskrivelsen af fænomenet »stammen«. Nogle dele beskrives mere grundigt end andre, men der henvises så til anden litteratur, hvor man kan få mere at vide om dette specifikke emne.

Per Alm's egne hypoteser/erfaringer med hans stammen smitter tydeligt af på indholdet i bogen, hvilket han heller ikke lægger skjul på fra starten.

I slutningen af bogen gives der gode råd til stammere, forældre, ikke-stammere og lærere.

I forbindelse med udgivelsen af denne bog er der samtidigt udgivet studiekredsmateriale som bl.a. indeholder spørgsmål til de forskellige kapitler og hvordan man kan starte en studiekreds.

Alt-i-alt en meget spændende, læsevenlig bog om stammen som giver én lyst til at dykke længere ned i det stof bogen bygger på.

Henrik N. Jensen

LITTERATURLISTE

Mange der melder sig ind i FSD giver udtryk for at de gerne vil »vide noget mere om stammen«. Derfor har *Stammebladet* fået Dansk Videnscenter for Stammen til at lave en liste over bøger om stammen. Listen omfatter en del af de bøger, der findes på Dansk Videnscenter for Stammen og som videnscentret kan anbefale, hvis man har lyst til at fordybe sig i stammeproblematikken.

Bøgerne er skrevet så også »almindelige« mennesker kan have glæde af at læse dem og det kunne være hyggeligt hvis nogle ville komme med en »anmeldelse/-omtale« af nogle af dem i *Stammebladet*.

Bøger på dansk:

Christmann, Hermann og Knudsen, Per F. (1991): *Forebyggelse af stammen*, Special- pædagogisk forlag, Herning

Dell, Carl W. (1982): *Hvad gør man ved børnestammen*, Special-pædagogisk forlag, Herning

Fraser, Malcolm (1983): *Selvterapi for stammere*, FSD

Friholm, Jetti og Nielsen, Claus (1987): *Stammen - teori og praksis*, Audiologopædisk Forening, København

Hansen, Dorte (1986): *Stammen*, Edelhøjforlaget, Harlev

Hartman, Bernard-Thomas (1994): *The Neuropsychology of Developmental Stuttering*, Whurr Publishers, London

Heese, G. (1973): *Stammen - Behandling og forebyggelse*, Borgen

Heick, Alex (1986): *Stammen - i en afasiologisk synsvinkel*, Audiologopædisk Forening, København

Irwin, Ann (1980): *Stammen og stammebehandling - En vejledning for alle aldersgrupper*, Nyt Nordisk Forlag Arnold Busk (dansk udgave: 1981), København

Jonas, Gerald (1979): *Stammen - Den gådefulde talelidelse*, Rhodos, København

Smith, Svend og Thyme, Kirsten (1978): *Accentmetoden - en teoretisk-pædagogisk fremstilling*, Special-pædagogisk forlag, Herning

Tinge, G. Jan (1991): *Stammen en symptomanalyse og - behandling*, Special-pædagogisk-forlag, Herning

Bøger på Svensk eller Norsk:

Albert, Ferenc (1982): *Stamning: Psykologiska teorier och behandling*, Almqvist & Wiksell Förlag AB, Stockholm, Sverige

Alm, Per (1994): *Om stamning*, Sveriges Stanningsföreningars Riksförbund, Stockholm

Lundberg, Anders (1995): *Stammande barn - En bok till dig med ett stammande barn i din närhet*, Liber Utbildning AB, Stockholm

Preus, Alf (1987): *Stamning og løpsk tale*, Universitetsforlag AS, Oslo, Norge

Preus, Alf (1990): *Språk- og talehemmede barn*, Universitetsforlag AS, Oslo, Norge

Bøger på Engelsk:

Ahlbach, John and Benson, Vicki (ed.) (1994): *To Say What Is Ours*, National Stuttering Project, San Francisco

Benson, Bobrick (1995): *Knotted Tongues - Stuttering in History and the Quest for a Cure*, Simon & Schuster, New York

Bloodstein, Oliver (1987): *A Handbook on Stuttering*, National Easter Seal Society, Chicago, Illinois

Boberg, Einer (ed.) (1993): *Neuropsychology of Stuttering*, The University of Alberta Press, Edmonton

Conture, Edward G. (1990): *Stuttering*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey

Fraser, Jane and Conture, Edward G. (ed.) (1994): *Stuttering and your child: questions and answers*, Stuttering Foundation of America, Memphis, Tennessee

Fraser, Jane (ed.) (1992): *Counseling Stutterers*, Stuttering Foundation of America, Memphis, Tennessee

Fraser, Jane (ed.) (1994): *Stuttering Therapy: Transfer and Maintenance*, Stuttering Foundation of America, Memphis, Tennessee

Fraser, Jane (ed.) (1992): *Do you stutter: A guide for teens*, Stuttering Foundation of America, Memphis, Tennessee

Fraser, Jane (ed.) (1992): *Stuttering therapy: prevention and intervention with children*, Stuttering Foundation of America, Memphis, Tennessee

Fraser, Jane (ed.) (1992): *If your child stutters (A guide for parents)*, Stuttering Foundation of America, Memphis, Tennessee

Fraser, Malcolm (ed.) (1993): *Stuttering: An Integration of Contemporary Therapies*, Stuttering Foundation of America, Memphis, Tennessee

Fraser, Malcolm (1993): *Self-therapy for the stutterer*, Stuttering Foundation of America, Memphis, Tennessee

Fraser, Malcolm (ed.) (1992): *To the stutterer*, Stuttering Foundation of America, Memphis, Tennessee

Fraser, Malcolm (ed.) (1992): *Therapy for stutterers*, Stuttering Foundation of America, Memphis, Tennessee

Gregory, Hugo H. (1986): *Stuttering: Differential Evaluation and Therapy*, Pro-ed, Austin, Texas

Hayhow, Rosemarie and Levy, Celia (1993): *Working With Stuttering: a personal construct therapy approach*, Winslow Press, Bicester, Oxon

Irwin, Ann (1988): *Stammering in Young Children*, Thorsons Publishing Group, Wellingborough, G.B.

Murray, Frederick Pemberton (1991): *A Stutterer's Story*, Stuttering Foundation of America, Memphis, Tennessee

Parry, William D. (1994): *Understanding and Controlling Stuttering*, Parry, William D., USA

Perkins, William H. (1992): *Stuttering Prevented*, Whurr Publishers, London

Peters, Theodore J. and Guitar, Barry (1991): *Stuttering An Integrated Approach to Its Nature and Treatment*, Williams & Wilkins, Baltimore, MD

Schwartz, Martin F. (1991): *Stutter No More*, Simon & Schuster, New York

Silvermann, Franklin H. (1992): *Stuttering and Other Fluency Disorders*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey

St. Louis, Kenneth O. (ed.) (1986): *The Atypical Stutterer*, Academic Press, San Diego, California

Starkweather, C. W. and Gottwald, Sheryl R. and Halfond, Murray M. (1990): *Stuttering Prevention a clinical method*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ

Starkweather, C. Woodruff (1987): *Fluency & Stuttering*, Prentice-Hall, Englewood Cliffs, NJ

Van Riper, Charles and Emerick, Lon (1990): *Speech Correction: An Introduction to Speech Pathology and Audiology*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey

Van Riper, Charles (1982): *The Nature of Stuttering*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey

Bog på Tysk:

Schulze, Hartmut (1989): *Stottern und Interaktion*, Phoniatischen Ambulanz der Universität Ulm, Ulm, Donau

Referat fra bestyrelsesmøde i Mørke den 5. juni 1995.

Dagsorden.

1. Godkendelse af dagsorden.
2. Løbende sager.
3. Information fra arbejdsgrupperne.
 - a. Forskning.
 - b. Kurser.
 - c. Stammebladet.
 - d. International arbejde.
 - e. Ungdomsarbejde.
 - f. Oplysning/flere medlemmer.
4. Udvidelse af gældende ordning for psykologhjælp.
5. Diskussion om indsatsen på skole-området.
6. Revision af pjecer/folder.
 - a. Pjecepriser (se bilag).
7. Ideer til DaVS/FSD projekter.
8. Eventuelt.

Herunder på hvilke dagsordenspkt. bruger voksen og forældreområdet hinanden.

Til stede: Bibi, Anders, Connie, Henrik, Tine, Peder, Calle (ordstyrer) og Gorm (referent).

Afbud: Jytte.

1. Godkendt dagsorden.
2. Skriftlig orientering taget til efterretning.
3.
 - a. Stort set ingen forskningsaktivitet i Danmark vedrørende stammen. Interne ønsker vedrørende stammeforskning kortlægges.
 - b. Kursus i 2 moduler forløber tilfredsstillende.
Pkt. til næste bestyrelsesmøde er kursuspolitik/handling.
Kursus i overtonesang, mindre tilskud overvejes.
 - c. Intet at bemærke.
 - d. FSD deltager i ISA's møde på stammekongressen.
 - e. Tine gav en orientering.
 - f. Intet nyt.
4. FSD bakker op om udvidelse af gældende ordning.
5.
 1. FSD henvender sig til kommunerne i landet med baggrund i DaVS-rapporten og medlemsreaktioner.
 2. Voksen og forældregruppen vurderer hvilke ressourcer der er til rådighed vedr. udarbejdelse af henvendelsen til næste bestyrelsesmøde.

6. Endelig afklaring fastsættes i løbet af sommerferien samme papir-kvalitet ønskes fortsat.
Ny prisstruktur fastlagt i henhold til bilag. "Når det lille barn stammer" koster 20 kr. pr stk ved køb af mindst 40 stk.
7. Vedr. DaVS-projekt Stammen og Arbejdsmarked udarbejder Calle, Peder og evt. Martin Klitgård artikel med FSD's arbejdsmarkeds synspunkter, udsendes sammen med DaVS artikel.
DaVS ønsker forslag/ideer til nye projekter.
Forældregruppen vurderer, hvorvidt der er ressourcer til en forældrelinie.
8. Afsluttes kl. 16:10.

Referat fra bestyrelsesmøde i Oksbøl den 19. august 1995.

Dagsorden.

0. Ændringer i bestyrelsen.
1. Godkendelse af dagsorden.
2. Løbende sager.
3. Information fra arbejdsgrupperne.
 - a. Forskning.
 - b. Kurser.
 - c. Stammebladet.
 - d. International arbejde.
 - e. Ungdomsarbejde.
 - f. Oplysning/medlemmer.
4.
 - a. Tips-/lottoforhandlinger.
 - b. Superchancen.
5. ELSA-arrangement i november.
6. Revision af folder/pjecer.
7. Kursusvirksomhed.
8. DaVS/FSD-projekter.
9. Oktobermødet.
10. Diæter, tabt arbejdsfortjeneste.
11. Bogudgivelse, Malcolm Fraser.
12. Evt.

Til stede: Bibi, Anders, Henrik, Jytte (ordstyrer) og Calle (referent).

Afbud: Connie, Peder Tine og Gorm.

0. Tine har trukket sig fra bestyrelsen. Karen Steffensen overtager Tines plads.

1. Godkendt med tilføjelse af nye pkt. 10 og 11.
2. Undervisning i ferien sættes på dagsordenen til næste bestyrelsesmøde.
3.
 - a. Brugerkonference på Magleås i efteråret.
 - b. Udsat.
 - c. Calle søger »ungdomsredaktør«.
 - d. ISA (International Stuttering Association) stiftet på Verdensstammekongressen. FSD optaget som medlem. Næste Verdenskongres i Sydafrika 1998.
 - e. Bestyrelsen bevilger midler til planlægning af ungdomsarbejde i FSD. Et af bestyrelsesmedlemmerne gøres til supervisor for gruppen. To ungdomsmedlemmer deltog i Verdensstammekongressen.
 - f. Udsat som følge af møde/kursus for bestyrelsen den 19/8 - 1995 vedr. dette.
4.
 - a. Nugældende ordning fortsætter sandsynligvis i 1996. Nye fordelingsnøgler forhandles for 1997 samt efterfølgende år.
 - b. Henrik undersøger muligheder for at få del i Superchancens overskud.
5. FSD-medlemmer inviteres til deltagelse og der forsøgs arrangeret en parallel, national del med fælles oplæg for alle deltagere.
6. Fremover kun én folder med 2 forsider, giro- og brevkort samt tekstsider udarbejdes af professionel. Aktion: Anders.
7. Udsat.
8. Anders og Calle arbejder videre med sagen.
9. Afholdes i Københavnsområdet, sekretariatet undersøger mulighederne for stedet, Henrik træffer beslutning.
Tema: Synliggørelse og 25 års jubilæum.
Program: Se program for Oktobermøde.
10. Alle diæter er fremover statens takster.
Tabt arbejdsfortjeneste udbetales ved ansøgning til formand eller kasserer forud efter statens højeste dagpengesats.
11. Det undersøges, hvad skrivearbejdet vil koste. Aktion: Anders.
Dersom beløbet ikke overstiger kr. 10.000, iværksættes arbejdet. Aktion: Sekretariatet.
12. Intet.

LOKALAFDELINGER

FSD yder tilskud til drift af lokalafdelinger. Tilskuddet fastsættes efter medlemsantallet i lokalafdelingen og udbetales ved henvendelse til kassereren eller sekretariatet.

Der er i øjeblikket fungerende lokalafdelinger i Ålborg-området, Frederiksborg Amt, Roskilde Amt og Varde, Blåbjerg & Blåvandshuk kommuner.

Hvis du/I er interesserede i at oprette en lokalafdeling, vil sekretariatet være behjælpelig med at udsende invitationer til de lokale medlemmer, en repræsentant for bestyrelsen møder også gerne op.

LOKAL REPRÆSENTATION

FSD har kontaktpersoner rundt om i landet og er også repræsenteret i bestyrelsen på nogle taleinstitutter. Sekretariatet henviser til kontaktpersonerne i dit område.

FORÆLDRE-KONTAKTPERSONER

Hermann Christmann
Bregnevej 10
9800 Hjørring
tlf/fax: 98 92 79 61

Carl Erik Peters-Lehm
Vestparken 114
6840 Oksbøl
tlf/fax: 75 27 12 12

Anette Aude Vegeberg
Skelagervej 406
8200 Århus
tlf: 86 10 99 79

Jytte Søborg Andersen
Strandvejen 81
4600 Køge
tlf/fax: 53 66 13 71

FSD KALENDER

EFTERÅRSMØDE - »OKTOBER«:

Den 28. og 29. oktober 1995.
København (Frederiksberg)

Tema: Synliggørelse og 25 års
jubilæum.

Se program side 6.

ELSA-MØDE (European League
of Stuttering Associations)

Samklang, Fakse Ladeplads.

Den 23. - 25. november 1995.

Se side 8.

BOWLING!

Lørdag den 7. oktober 1995.

Lokalforeningen Varde/Blåbjerg/
Blåvandshuk

Se program side 10.

NÆSTE BESTYRELSES- MØDE

Den 1. oktober 1995.

OBS!

Er din adresse forkert - eller er du flyttet - så husk at give besked til sekretariatet på telefon 86 86 26 96 eller pr. brev.

FSD's BESTYRELSE

Formand

Henrik N. Jensen
Tusborgvej 8
9310 Vodskov
tlf/fax: 98 29 21 70

Bestyrelsesmedlemmer

Carl Erik Peters-Lehm
Vestparken 114
6840 Oksbøl
tlf/fax: 75 27 12 12

Karen Steffensen
Fasanvej 2
8544 Mørke
tlf: 86 37 76 31

Næstformand

Jytte Søborg Andersen
Strandvejen 81
4600 Køge
tlf/fax: 53 66 13 71

Peder Nielsen
Brorsonsvej 2
8260 Viby J
tlf/fax: 86 11 63 53

Suppleanter

Connie Brouwers
Nybrovej 38
6851 Janderup
tlf: 75 25 87 53
fax: 75 25 87 54

Kasserer

Anders Johansen
Post sendes til FSD's
adresse.
tlf/fax: 48 24 12 38

Gorm Rokkjær
Ny Munkegade 71, st.tv.
8000 Århus
tlf/fax: 86 12 47 23

Hvem er FSD?

FSD er en landsforening oprettet i 1971 og har, foruden stammende, også medlemmer blandt forældre, fagfolk og andre interesserede.

FSD er medlem af og repræsenteret i:

Taleinstitutternes Brugerråd (TBR).
De Samvirkende Invalideorganisationer (DSI).
European League of Stuttering Associations (ELSA).
International Stuttering Association (ISA).
Bestyrelsen af Dansk Videnscenter for Stammen.

Vores repræsentant er Anders Johansen

Deltager i et uformaliseret nordisk samarbejde hvor de fem Nordiske lande på skift arrangerer stammeseminarer.

Du melder dig ind i FSD ved at:

Indbetale 60 kr på giro 2 19 95 48 eller ringe, skrive eller faxe til sekretariatet. Ved indmeldelse efter 1. oktober gælder medlemskabet også for det følgende år.

Foreningen for Stammere i Danmark

c/o DSI

Kløverprisvej 10 B

2650 Hvidovre

Telefon: 8686 2696

Telefax: 8686 2796

Ring og få en snak med vores sekretær Lene eller læg en besked på telefonsvareren

Du er altid velkommen til at kontakte foreningen med spørgsmål, oplysninger eller lignende.

Foreningen sælger følgende pjecer, nu med mængderabat:

Ved køb af følgende antal: 1-9 stk. 10-39 stk. 40-? stk.

er prisen pr. stk:

Stammer du?	23,00	18,00	15,00
Stammer dit barn?	23,00	18,00	15,00
Stammer din elev?	23,00	18,00	15,00
Når det lille barn stammer	23,00	23,00	20,00

(priserne er excl. moms og forsendelse)

Plakat med stammende berømtheder kan købes for kr. 100 inkl. moms og forsendelse.

Video-biblioteket omfatter følgende bånd med ekspeditionsgebyr på kr. 50 og lånetid én uge:

Sounds of Stutteres. (fra verdenskongressen, 1989)	Vesttyskland 1989
Vi stammer og hvá så. (om unge/voksne der stammer).	FSD/Båndværkstedet DR
Talelyst og stammeangst. (om små børn der stammer, og deres forældre).	v. bl.a. Per F. Knudsen